

ZP-NKWR.431.2.14.2021.EK

Pani
Bogusława Olszewska
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Jemielnie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 29 – 30 marca 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2020 r. poz. 821 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Emilia Molska – Kaźmierczak – inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jemielnie, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą, od 1 marca 2020 r. do 30 marca 2021 r. funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jemielnie pełniła Pani Bogusława Olszewska, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, której przyczyną były podejmowane mało skuteczne działania, aby jej zapobiec. Nieprawidłowość mogła wpłynąć na zmniejszenie efektywności działań podejmowanych przez Gminę w zakresie wspierania rodziny. Uzasadnieniem oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 1/2021. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań,

aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Bogusławę Olszewską.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XX/104/2016 Rady Gminy Jemielno z dnia 26 maja 2016 roku nadano Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej Statut, w którym uwzględniono wykonywane przez jednostkę zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W Regulaminie Organizacyjnym GOPS, nadanym Zarządzeniem Nr 3/2012 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 19.10.2012 r. wyodrębniono w strukturze jednostki samodzielne stanowiska oraz Sekcję świadczeń pomocy społecznej i pomocy środowiskowej z pracownikami socjalnymi. Nie wyszczególniono w Regulaminie GOPS stanowiska asystenta rodziny. Zatrudniony do końca 2019 r. asystent na podstawie umowy o pracę, nie był także uwzględniony w zapisach regulaminu, pomimo iż jego stanowisko finansowane było w 60% z budżetu państwa na podstawie corocznie realizowanego rządowego Programu asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej. Kierownik GOPS pismem z dnia 15.10.2020 r. zwrócił się do Wójta Gminy z prośbą o zmianę Regulaminu w zakresie utworzenia w jednostce dodatkowego etatu dla osoby zatrudnionej na tym stanowisku, dołączając jednocześnie kalkulację kosztów jego zatrudnienia w wymiarze ½ etatu. Na dzień kontroli Regulamin w ww. zakresie nie został zmieniony, co wymaga niezwłocznego uregulowania. Wsparcie asystenta rodziny gwarantuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.). *(dowód: akta kontroli str. 16-31, 63)*

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XVII/107/2020 Rady Gminy Jemielno z dnia 20 czerwca 2020 r. przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022. W Programie jako cel główny wskazano wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji. Określono też 3 cele szczegółowe. W Programie uwzględniono zatrudnienie i finansowanie osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny, a w działaniach nakierowanych na poprawę jakości opieki sprawowanej przez rodziców wskazano „przydzielanie rodzinom asystenta rodziny”. Jako realizatorów Programu wskazano: GOPS, placówki oświatowe z terenu gminy, GKRP, Zespół Interdyscyplinarny, Bank Żywności, Urząd Gminy Jemielno, PCPR w Górze, Poradnię

Psychologiczno – Pedagogiczną w Górze, organizacje pozarządowe, Policję, ośrodki zdrowia. Określono przewidywane efekty oraz źródła finansowania zadań ujętych w Programie. Uwzględniono w nim także monitoring oraz ewaluację wyznaczonych celów. Z przedstawionego sprawozdania z wykonania działań określonych w Programie wynika, że realizowano zadania dotyczące: wsparcia rodzin przez pracowników socjalnych, współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej, wsparcia materialnego dla ubogich rodzin (m.in. świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne oraz świadczenia wychowawcze), poradnictwa specjalistycznego dla osób potrzebujących, monitoringu sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem, sporządzania sprawozdań, dofinansowywania imprez okolicznościowych integrujących środowisko lokalne, programów promujących zdrowy tryb życia i wycieczek oraz wyjazdów integracyjnych dla dzieci i młodzieży. Zadanie kluczowe ujęte w Programie, dotyczące zatrudnienia asystenta rodziny nie było jednak w 2020 roku i w okresie objętym kontrolą zrealizowane w gminie. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika GOPS, od momentu ustania jego zatrudnienia, tj. od stycznia 2020 r., prowadzono nabór na to stanowisko, jednakże nie wpłynęła żadna kandydatura. Kierownik poinformował, że brak odzewu wynikał głównie z powodu proponowanej w ogłoszeniu formy zatrudnienia (umowa – zlecenie) oraz niskich zasobów budżetowych na ten cel. Obecnie nadal prowadzony jest nabór, natomiast wniosek Kierownika GOPS do Wójta o uwzględnienie w Regulaminie jednostki stanowiska asystenta i o zwiększenie środków na jego wynagrodzenie, zakończył się uwzględnieniem w budżecie gminy na rok 2021 wydatków dla GOPS, na zatrudnienie asystenta jedynie w wymiarze ¼ etatu. Należy mieć na względzie, że oferowany wymiar czasu pracy i wysokość wynagrodzenia nie stanowią zachęcającej oferty pracy, skutkiem czego jest od ponad roku przeciągający się stan, pozbawiający mieszkańców możliwości wsparcia ich przez asystenta rodziny, co gwarantuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.). Ponadto analiza dokumentacji kontrolnej wskazuje, że w gminie są potrzeby dotyczące wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi przez asystenta rodziny, a oferowana w zastępstwie przez pracowników socjalnych pomoc może być niewystarczająca. W związku z powyższym niezwłocznie należy podjąć skuteczne działania w celu uregulowania kwestii zatrudnienia w gminie osoby na stanowisku asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 32-45,62-63)

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewnia wsparcie w formie pracy z rodziną, poprzez:

- a) Konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapie oraz grupy wsparcia

Rodzinom potrzebującym wsparcia i pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oferowano konsultacje lub poradnictwo specjalistyczne:

- socjalne - udzielane przez pracowników socjalnych na terenie GOPS na bieżąco, w ramach obowiązków służbowych;
- socjalne, interwencja kryzysowa – w punkcie konsultacyjno – informacyjnym, który znajduje się w Lokalnej Bazie turystycznej „Pod lipami” Jemielno 41. Specjalista pracy socjalnej, który tam przyjmuje, udziela wsparcia rodzinom i osobom dotkniętym problemami uzależnień, przemocy, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz innych problemów rodzinnych. Punkt był czynny w każdą środę oraz w każdy poniedziałek, interesantów przyjmował po wcześniejszym telefonicznym umówieniu się. W okresie objętym kontrolą skierowano do punktu 20 osób korzystających ze wsparcia GOPS;
- prawne, obywatelskie i mediacje – udzielane jest w:
  - 1). Lokalnym Punkcie Wsparcia dla Osób Pokrzywdzonych Przepięstwem „Lepsze jutro” w Górze, przy ulicy Podwale 49, czynnym w poniedziałki i we wtorki. Skierowano tam 2 osoby;
  - 2). Punkcie Radców Prawnych i Adwokatów w Górze przy ul. Armii Polskiej 8, czynnym od poniedziałku do piątku w wyznaczonych godzinach. Skierowano 6 osób;
  - 3). Punkcie Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój”, w Górze przy ulicy Armii Polskiej 8, w wyznaczonych godzinach.
- rodzinne, rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, piecza zastępcza – w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Górze przy ul. Armii Polskiej 8;
- psychologiczne, logopedyczne, doradztwo zawodowe, warsztaty umiejętności wychowawczych – w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Górze przy ul. B. Chrobrego 27, czynnej codziennie;
- psychologiczne – w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej TE-MED w Górze, przy ulicy Piastów 44;
- pedagogiczne – w placówkach oświatowych w Jemielnie i Irządzu.

(dowód: akta kontroli str. 54-56)

b) Mediacje, terapie, grupy wsparcia, usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z oświadczeniem złożonym przez Kierownika GOPS, nie ma w Ośrodku zatrudnionego specjalisty w zakresie prowadzenia terapii i mediacji dla rodzin, ponieważ nie

zgłaszano, jak i nie diagnozowano potrzeb w tym zakresie.

W okresie od marca 2020 r. do marca 2021 r. nie wpłynął wniosek o udzielenie wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy. Nie funkcjonowały także grupy wsparcia. Tę formę pomocy oferował do 31.12.2019 r. zatrudniony wówczas asystent rodziny dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze oraz kryzysy różnego rodzaju. Zakończenie współpracy z asystentem oraz ogłoszony stan epidemii w kraju spowodowały przerwanie tej inicjatywy.

(dowód: akta kontroli str. 57-61)

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. a ustawy, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą zostać objęte wsparciem ze strony asystenta rodziny. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą od 1.03.2020 r. do 29.03.2021 r. nie było zatrudnionego asystenta rodziny. Z oświadczenia Kierownika GOPS wynika, że całoroczne poszukiwania pracownika na to stanowisko nie dały rezultatu. Ostatnio zatrudnieni asystenci to: P.D. - na podstawie umowy o pracę w okresie 04.06.2016 r. - 02.12.2019 r. oraz A.Z. – na zastępstwo, również na podstawie umowy o pracę w okresie 09.10.2019 r. - 31.12.2019 r. Opiekę nad rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, którymi do końca grudnia 2019 r. zajmował się asystent, sprawowali od stycznia 2020 r. i nadal będą sprawować – do czasu zatrudnienia nowego asystenta rodziny – trzech pracownicy socjalni, którzy w ramach pogłębionej pracy socjalnej udzielali 4 rodzinom pomocy i wsparcia. Kontrolerom przedstawiono ich notatki służbowe z wizyt w rodzinach. Z 1 rodziną, z wyżej wymienionych, zakończono współpracę, ze względu na zmianę jej miejsca zamieszkania. Z trzech pozostałych rodzin, w dwóch dzieci nadal przebywały w rodzinie biologicznej, z jednej dzieci umieszczono w pieczy zastępczej. W sumie na dzień kontroli z Gminy Jemięlna umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej 6 dzieci z 5 rodzin. Cztery rodziny nie otrzymały wsparcia asystenta, ani w zastępstwie pracowników socjalnych, ponieważ: nie wyraziły na to zgody, nie zamieszkiwały na terenie gminy, nie można było ustalić ich adresu zamieszkania, nie było rokowań co do powrotu dzieci do rodziny biologicznej lub rodzice dzieci nie żyli. W związku z powyższym odstępuje się od oceny pracy asystenta rodziny i prowadzonej przez niego dokumentacji, ponieważ w okresie objętym kontrolą taka nie była prowadzona.

Gmina zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 6 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 0 dziecko;

- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 0 dziecko;
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 6 dzieci

(dowód: akta kontroli str. 62-75, 90-92)

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż na terenie gminy Jemielno nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Potwierdzeniem powyższego są również składane sprawozdania za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Wójta Gminy Jemielno o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 78)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną, tj. 3 pracowników socjalnych potwierdziła, że spełniają oni w tym zakresie wymogi określone przepisami prawa. W okresie objętym kontrolą, jak wcześniej wskazano, tj. od 1 marca 2020 r. do 29 marca 2021 r. nie było zatrudnionego asystenta rodziny, zatem nie było możliwości zweryfikowania obowiązku gminy wynikającego z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, dotyczącego tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny. Kierownik GOPS oświadczył, że wszystkie dotychczasowe szkolenia dla asystentów, w przypadku, gdy byli oni zatrudnieni, były finansowane w całości ze środków Gminy.

(dowód: akta kontroli str.79,80-89)

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca każdego roku wójt winien złożyć radzie gminy roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Analiza przedłożonej przez Kierownika GOPS dokumentacji wykazała, iż przedmiotowe sprawozdanie zostało złożone do Rady Gminy Jemielno za rok 2020 w dniu 10 marca 2020 r.

(dowód: akta kontroli str.47-53)

Stosując się do art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, w tym: Program „Dobry start”, „Rodzina 500+”, Karta Dużej Rodziny, Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczej.

(dowód: akta kontroli str. 93)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Prowadzone postępowanie wykazało, iż w okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z oświadczenia Kierownika GOPS wynika, że nie było zgłoszeń osób zainteresowanych pełnieniem funkcji

rodziny wspierającej oraz brak było realnych potrzeb w tym zakresie. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, iż Ośrodek poszukiwał kandydatów udzielając informacji w tym zakresie na bieżąco za pośrednictwem pracowników socjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 79)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jemielnie stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą niezapewnienia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wsparcia asystenta rodziny.

Stwierdzona nieprawidłowość:

1. Niezapewnienie rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wsparcia asystenta rodziny.

W związku z powyższym wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Podjąć skuteczne działania w celu zatrudnienia asystenta rodziny.

Podstawa prawna: art. 17 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.)

Termin realizacji: niezwłocznie.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.). Proszę w terminie do dnia **31 lipca 2021 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Ziwiła
.....
(Kierownik jednostki kontrolującej)
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

